

Van sente Brandane

editie E. Bonebakker

bron

‘Van sente Brandane, Brandaen’ In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_sen001sent01_01/colofon.htm

© 2001 dbnl

Van Sente Brandane, 0001 - 1000

VAN SENTE BRANDANE.

- Nu verneemt, hoe over lanc
 Een heere was in Yerlant,
 Die sach menich Gods teekijn.
 Wildi dies gheloovende zijn,
 5 So hoort wonder, ghi heeren!
 Die Heleghe Gheest moet mi leeren,
 Die welke der ezelinnen
 Wijlen dede sprekens beghinnen,
 Daer up dat reet Balaam,
 10 Dat was een heydin man,
 Dat so meinschelike sprac,
 Daer sij den inghel Gods sach
 Commen in haer ghemoet:
 Den wech hi haer wederstoet
 15 Met eenen zwerde vierijn;
 Si vloot van den inghel fijn
 Ende dede haren heere cont.
 Dese moete ontsluten minen mont:
 Die ghene die haer gaf de macht,
 20 Datsi wert redene acht.
 Een helich man was sonder waen,
 Gheheeten so was hi Brandaen,
 Abdt was hi ende regement
 Van III^m moonken of daer omtrent,
 25 Gheboren hute Yberne,
 Gode diendi wel gherne.
 Dese vant, int ondersoucken,
 Bescreven in houden boucken
 Van vele teekenen ons Heeren;
 30 Hoort! hier moghedi leeren
 Van den goeden Gods wijse,
 Hoe dat twee paradijse
 Boven der eerden waren;
 Doe las hi voort te waren
 35 Van vele wonders, datmer in vant
 Ende menich groot eylant;
 Ooc las de wijse heere,
 Hoe dat eene weerelt weere
 Hier onder dese eerde

- 40 Ende alst hier dach werde,
 Dat daer dan nacht zye.
 Hi las dat hemele waren drie;
 Van visschen hi ghescreven vant,
 Hoe dat een wout ende een lant
- 45 Ghewassen stont up zine zwaerde:
 Dat wederseidi aerde,
 Om datso onghelovich was.
 Ooc las hi, hoe dat Judas
 Gheniette Gods ontfaermichede
- 50 Ende hi ghenade hadde mede
 Alle sondaghes nachte.
 Hi en wilde no hi en mochte
 Dies emmer niet gheloven,
 Hi en saecht met zinen oghen.
- 55 Van toorne verberrendi den bouc
 Ende gaf den scrivere eenen vlouc;
 Dat becohti zint wel diere;
 Daer hi stont bi den viere,
 Daer die bouc in bernende lach,
- 60 Die inghel Gods hem toe sprac:
 ‘O lieve vrient Brandaen,
 Du heves e vele mesdaen,
 Dat over mids dinen toren
 Die waerheit dus es verloren.
- 65 Nu laettene bernen daer inne:
 Di wert noch wel in inne,
 Wat waer ofte loghene es:
 Di ontbiet Jhesus Kerst,
 Dattu suls gaen varen
- 70 Up des zeewes baren
 Al omme ende omme IX jaer;
 Du sult bescauwen, wat es waer
 Of wat loghene si mede.’
 Dat wart hem grote pijnliche.
- 75 Dus galt hi den bouc
 Ende leet omme dien vlouc
 Wel meneghen grooten noot
 Ende voer daert God gheboot.
 Doe Brandaen die heleghe man
- 80 Also te rechte vernam,
 Wat hem God selve ontboot,

- Doe was sijn zorghe al te groot
 Ende hi bat onsen Heere,
 Dor zjnre moeder eere,
 85 So wat hem ghevele,
 Dat hi behilde zine siele,
 Ende hi hem wilde bewaren
 Ende tsiere ghenaden doen varen.
 Doe ghinc Brandaen te hant
 90 An des zewes kant
 Ende dede eenen kiel tauwen,
 Vaste ende ghetrauwen:
 Die mast was vuerijn hout;
 Dat zeil dede hi menichfout
 95 Besnijden ende bewinden;
 Den kyel dede hi binden
 Met ysere arde staerke,
 Na die houde aerke,
 Die Noe wielen vrochte,
 100 Doe hi die dylovie vruchte.
 Den ancker maecte hi stalijn,
 Daers hem van noode soude zjn,
 Dat hi behilde dat lant.
 Doe dedi al zjn ghewant
 105 In den scepe draghen doe
 Ende LXXX manne ghingher in doe:
 Si waren daer in IX jaer.
 Ooc dede hi, dat was waer,
 Een cappelle, met wijsen zinne,
 110 Wel werken daer inne
 Ende daer in clocken ende helichdom,
 Dies hi mochte houden rom.
 Ooc voerde hi van Yberne
 Pestier ende querne,
 115 Smessen ende ander ghemac,
 Als die legende mi vertrac;
 Dit dedi al daer inne.
 Dus voer hi wech met sinne.
 Wel verghinct hem in den kiel,
 120 Dat hem niet en mesviel.
 Met hem nam hi twee capellane:
 Van den eenen quam hem zint ane,
 Dat hine om eenen roof verloos.

- Dies wart hem God so vriendeloos.
 125 So datten hem nam die viant
 Omme eens breydels ghewant,
 Dien hi nam sonder orlof.
 Omme dat die duvele dien roof
 Vant in sine ghewout,
 130 Ay hoe zeere hi dat ontgout,
 Dat hijt ye ghedochte!
 Dies deden wel onsochte
 Die duvele ter hellen viere,
 Daer hijt becochte wel diere,
 135 Tote dattene die heleghe man
 Met zijnre beden weder ghewan.
 Doe hi te scepe gaen began,
 Vant hi thoof van eenen doden man
 Voor hem ligghende up tsant:
 140 Die vloet dreeft an tlant.
 Dat hoeft was arde groot:
 Nye en sach hi des ghenoot;
 Dat voor hoeft was hem breet
 Wel vijf voete, God weet.
 145 Doe bemaendijt wel diere
 Bi Gode, vele sciere,
 Dat hi hem dade verstaen,
 Hoe zijn leven was ghedaen.
 Thoof jeghen Brandane sprac
 150 Ende seide: 'al doet mi onghemac,
 Ic wilt di segghen saen,
 Hoe mijn leven was ghedaen:
 Ic was een heydin man;
 Om mijn ghewin quam ic daer an,
 155 Dat ic arde dicwile woet
 Over des zeewes vloet.
 Ic was groot ende stranc
 Ende ic was wel C voete lanc;
 Dus woedic in die diepe zee
 160 Ende dede den ghenen wee,
 Die hier up die zee baren
 Met scepen wilden varen:
 Hem nam ic have ende goet.
 Eens so wies zeere die vloet
 165 Met eenen storme, die was stranc.

- Al haddic ghesijn noch so lanc,
 Ic en hadde niet vonden gront,
 Daer ic teerst toter borst in stont.
 Doe en conste ics niet ghenesen:
 170 Dus moeste mijn sterfdach wesen,
 Also van allen dinghen moet,
 Sijn si quaet ofte goet,
 Sonder die pine der hellen,
 Daer die zielen in quellen,
 175 Ende daer si sonder eenich hende
 Dooghen wee ende allende,
 Ende ooc dat paradijs,
 Dat den saleghen es wijs,
 Daer si hebben ewelike
 180 Die bliscap arde rike.’
 Doe sprac Sente Brandaen
 Weder arde saen:
 ‘Of ic Gode verbidden can,
 Dat hi hu weder hus lives jan’,
 185 Sprac Sente Brandaen,
 ‘Soutstu doopzel willen ontfaen
 Ende pinen om die Gods hulde?
 Ic verghave di dine sculde.
 So mach di werden wijs,
 190 Dat eeweghe paradijs.’
 Doe sprac die heydin man:
 ‘Moestic weder sterven dan?’
 ‘Ja ghi’, sprac Sente Brandaen,
 ‘Dies en mocti niet ontgaen.’
 195 Doe sprac die heydin man:
 ‘Of ic mi doopte ende ic dan
 Niet en conste wederstaen,
 Ic en worde den viant onderdaen.
 Hi pijnt hem nacht ende dach,
 200 Hoe hi den meinsche bedrieghen mach.
 Of hi mi maecte so lief
 Den scat, dat ic ware een dief;
 Ende ic dade al sulke werke,
 Die onse sceppere verbiedet sterke,
 205 Dan soudemen ter hellen
 Mine ziele vele mee quellen,
 Dan so nu ghequellet es;

- Dies bem ic wel ghewes;
 Want die doopzel hebben ontfæen
 210 Enter Gods wet af staen,
 Also scriftuere leert hier,
 Die ziele wert int helsche vier
 Vele meer ghepinet al te fel,
 Dan wi zijn, dat weet ic wel.
 215 Want ons niemen en leert
 No te zijnre wetten keert.
 Dus vreesic, waert dat ic doopsel ontfinghe
 Ende mijnre wet dan af ghinge,
 Waert vrouch of spade,
 220 Bi des viants quade rade,
 Omme have ofte om goet,
 Also menich meinsche doet,
 Dat men mi dan ter hellen
 Vele mee soude quellen,
 225 Dan ic nu ghepijnt bin;
 Want mine ghelike pijntmen min,
 Dan die doopsel hebben ontfæen
 Ende harer wet af zijn ghegaen.
 Nochtan so vreesic mee die noot,
 230 Die mi weder soude doen die doot,
 Wanneer so weder tote mi quame,
 Ende soe mi bename
 Beede sitten ende staen
 Ende loopen ende gaen
 235 Ende heten ende drincken
 Ende spreken ende ghedincken
 Horen ende spreken,
 Ende mine aderen souden breken,
 Ende mine ziele soude varen
 240 Weder ter aermer scaren.
 Al ware al de weerelt dijn,
 Ende soe ooc ware root ghuldijn,
 Ende ghise mi mocht gheven
 Ende daer toe met blischepen soude leven
 245 Noch II^m der jaren,
 Ic en naemse niet te waren,
 Dies ghelooft, dor den noot;
 So sterc es die pijn der doot.
 Dies willic weder varen

- 250 Te mijnre aermer scaren
In die deemsternesse.
'So vare dan ghewesse,
Daert di God jonne, saen',
Sprac de goede Sente Brandaen.
- 255 Dus voer die heydin man,
Aldaer hem God ghejan,
Ter stede daer God woude.
Sente Brandaen keerde houde
Te scepe om sinen noot,
- 260 Also hem God selve gheboot.
Doe si te scepe quamen
Ende orlof ghenamen
An vrienden ende maghen mede,
Gode bevalen sise ter stede.
- 265 Tseyt si an den mast keerden,
Also hem die winde leerden;
Haer riemers si hute stoten;
Met ghemake datsi vloten.
Ay, hoe scone dat tscip vloot!
- 270 Cort quamen si in groter noot,
Want een dier al te wonderlijc,
Eenen lind drake ghelijc,
Wilde verzwelghen haren kiel;
Hem was sine mule ende sijn giel
- 275 Menich ghelachte wijt.
No eer no na dier tijt
En quamen si in meerren noot.
Een wolke boven hem ontsloot;
Daer hute quam een dier wonderlijc
- 280 Vlieghende, eenen hert ghelijc;
Dat jaghede met ghemake
Den groten zee lind drake,
So datten al verdreef;
Datsi ne wisten waer hi bleef.
- 285 Doe hi dat hadde ghedaen,
Keerdi weder saen
In die wolken, danen hi quam.
Doe Sente Brandaen dat vernam,
Was hi blide ende vro
- 290 Ende danckets onsen Heere also.
Doe hi van den drake was verloost,

- Te Gode meerderde sijn troost.
 Doe voeresi met ghemake
 Up des zeewes vlake.
- 295 Doe versach Sente Brandaen
 Eenen sconen werf staen:
 Hi dochte den wijsen heere
 Wel VI milen lanc of meere;
 Die stont up den rugghe van eenen vissch[e];
- 300 Die bouc maect ons ghewisse,
 Dat daer een soete water ant meere gaet:
 Daer hadde die visch sinen haet
 Ghenomen wel menich jaer,
 So die bouc seit, over waer.
- 305 Daer up dien werf stont een wout.
 Die Gods helden bout
 Trocken haer scip in een havene
 Ende ghinghen alle doe ave
 Ghenen sconen werf scauwen;
- 310 Si ghinghen ooc hout houwen,
 Omme te ziedene haer heten;
 Die hongher liets hem niet vergheten.
 Haren ketel si up hinghen;
 Om hout datsi ghinghen,
- 315 Eenen drooghen boom si vonden;
 Doe sine te houwene begonden,
 Doe so scoot al dat eylant
 Onder twater al te hant,
 So dat die heleghe man
- 320 Te tijde cume sijn scip ghewan;
 Met haesten si int scip [s]pronghen;
 Den lof Gods datsi zonghen,
 Dat hise bi der ghenaden zine
 Verloost hadde van dier pine.
- 325 Die werf die ghinc al onder.
 Dit was dat derde wonder,
 Dat die heeren saghén.
 Die wint die ghincse jaghen
 Bi den zeyle vaste;
- 330 Doe leden si meneghe onraste
 Ende menich onghemac.
 Die heleghe abdt doe sprac:
 'Dit mochte wel een visch zijn,

- Die desen werf dus trac in;
 335 Seker hi was wel hout,
 Eer ghewies al dat hout
 Up sinen rugghe braden.'
 Gode si dicken baden
 Met ghestaden moede
 340 Dor sine grote goede,
 Dat hise saen ghesande
 Tote eenen ghestadeghen lande.
 Doe si den vissche ontvaren
 Ende wech zeylende waren,
 345 Om te ziene meer wonder
 Saghen si een eyselic commer
 Up dwater voor hem gaen;
 Het wilde haer scip vaen
 Ende verderven mettien.
 350 'Wij en dorvent niet ontsien',
 Sprac Sente Brandaen,
 'Wij en hebben hem niet mesdaen;
 Laet ons scip in Gods hant varen!
 God sal ons van hem bewaren.'
 355 Half waest visch ende half wijf;
 Al ru so was hem dat lijf;
 Dicken omme ghinct den kiel.
 Sente Brandaen neder viel
 Up sine bloote knien
 360 Ende bat Gode om zijn ontflien;
 Sine moonke baden alle gader;
 Dus verbaden si Gode onsen vader,
 Dat dat vreeselike wonder
 Bezijden haren scepe ghinc onder,
 365 Dat zijt hoorden borlen ende wallen
 Dien langhen dach al met allen
 In dier dieper zee gronde.
 Doe voeren si voort langhe stonde;
 Doe quamen si zeylende an een eylant,
 370 Daer Sente Brandaen vant
 Eene pijn wonderlike;
 Sielen als in meinschen ghelike
 Ghinghen ende liepen daer up die zee;
 Hem was leyder arde wee
 375 Van couden ende van groter hitte.

- 'O wy! wat mach wesen ditte',
 Sprac die goede Sente Brandaen,
 'Dat dus up die zee can gaen?'
 Si spraken: 'wij zijn aerme zielen;
 380 Dus moeten wij hier gaen ende zwielen
 Ende aldus eewelike leven;
 Hadden wi om Gode ghegheven
 Den aermen drincken water scone,
 So waren wi van betren lone.
 385 Wij waren drossaten ende scijncten;
 Om dat wij dat heten ende drincken,
 Dat ons onse heeren hieten gheven
 Den aermen, doe wi hadden ons leven,
 Ende dat wi dat onthilden den aermen,
 390 So en wil God onser niet ontfaermen.
 Van couden zijn wi in grooter noot
 Ende van hitten in pijnen groot;
 Van dorste lijden wj bitter wee:
 Al es ons so na die zee,
 395 Wij segghen hu te waren:
 Wij en moghen in C jaren
 Een dropel niet ghewinnen.
 Helpt ons bi dijnre minnen,
 Brandaen, wel lieve heere!
 400 Bidt Gode voor ons zeere.'
 Sente Brandaen alleene
 Bat Gode met herten reene,
 Dat hi hem lavenesse wilde senden.
 Doe wart dien zielen in haerre allenden
 405 Van Gode een drincken gheorlooft
 Ende datsi metten watre haer hoof
 Netten mochten metter hant.
 Doe neghen si alle den zant,
 Den helegghen Sente Brandane,
 410 Die doe keerde van dane
 Met weenenden hoghen
 Ende screef dat Gods vertoghen.
 Doe hiet Sente Brandaen
 Sinen kiele wel ghedaen
 415 Van dier steden wenden;
 Die aerme zielen in hare allenden,
 Die daer liepen up die zee,

- Riepen 'wach ende wee!
 Doe de kiel danen vloot,
 420 Want si bleven in groter noot.
 Doe voeren si met ghemake
 Up die wilde zeewes vlake;
 Doe horden si saen booten
 Meneghen wint grooten;
 425 Een storem hem an viel;
 Die verdreef haren kiel
 Noort waert an dat Lever meere,
 Daer dat cleene Gods heere
 Wel na verzeylt was in groter noot:
 430 Si waerre wel na bleven doot.
 Dit verzach Sente Brandaen:
 Menich scip aldaer staen
 Ende meneghen mast boom waghén,
 Huter lever zee daer raghen:
 435 Het dochte hem zijnde een wout.
 Hoe dicke hem God sine doghet gout!
 Daer sprac van Gods weggen ane
 Eene stemme aldus Brandane:
 'Vare oost waert metten baren,
 440 Hier moghedi niet voordér varen;
 Daer ligghen steene in die zee,
 Die meneghen scepe doen wee;
 Wat scepe met ysere bi hem quame,
 Tote hem hijt trocke ende name
 445 Ende het moeste daer al bliven.'
 Doe begonstese een wint driven
 Van daer int oost hende
 Jeghen eene steenwende.
 Doe sach Sente Brandaen
 450 Eenen sconen monster staen;
 Daer woonden moonken inne,
 Die Gode dienden met zinne
 Ende hadden ghedaen menich jaer.
 Snachts so bleef sijn kiel daer
 455 Onder dien hoghen steene.
 Sente Brandaen alleene
 Ghinc boven up dien hoghen berch;
 Daer vant hi een eerlic werc
 Van dien Gods kinden;

- 460 Niet en conste hi ondervinden,
 Watse daer hadde bracht,
 Sonder alleene die Gods cracht.
 Haer leven was claer ende reene.
 Sulke moonken hebben wi gheene!
- 465 Si riepen alle saen:
 ‘Sijt willecome, heere, Brandaen!’
 Deser rijcker Gods deghene
 Diere en was maer zevene,
 Hem quam daghelike hare spijse
- 470 Van den eerdschen paradijse:
 Te middaghe brocht hem ghedraghen
 Een duve ende een raven
 Drie broode ende een half ende eenen visch
 Up der goeder lieder disch;
- 475 Die visch quam al ghebraden.
 Wel zeere si doe baden
 Den helegghen Brandane
 Den Gods onderdane,
 Dat hi met hem wilde heten gaen.
- 480 Doe sprac Sente Brandaen
 Harde wijselike:
 ‘Mijn Heere God es so rijke
 God van den paradijse,
 Hi hadde mi mine spijse
- 485 Harde wel ghesent hare,
 Wiste hi dat ics werdich ware.
 Hoe gherne ic sine ghenaden doghe!
 Ende dat es mine ghelove:
 Hine wildes niet zenden
- 490 Mi aermen ende allenden,
 Die hu bi ziere ghenaden versach
 Ende tferde broot ontwee brac,
 Dat hu sijn bode hevet bracht.
 Doe haddi mijns wel ghedacht
- 495 Met zijnre lijfneere God de vader.
 Nu suldi alle gader
 In sinen name heten
 Ende sult ooc alle weten,
 Dat ict late sonder nijt.
- 500 God voedt hu talre tijt
 Up desen dorren steene;

Ic hebbe van Gode te leene
 Van visschen, vruchten ende brode:
 Alles, dies ic bem van noode,
 505 Hebbic in minen kiele.
 Over mine aerme ziele
 Bidt Gode van hemelrike,
 Dat hi haer gheve sijn rike.
 Dus so bat hi Gode;
 510 Doe quam die hemelsche bode
 Ende brochte hem sine spijsse
 Van den Gods pardijse.
 Doe de heeren hadden gheten,
 So laet ons die bouc weten,
 515 Dat Brandaen die heleghe man
 An die heeren orlof nam;
 Entie heleghe Brandaen
 Ghinc weder te scepe saen.
 Daar quam een zuut westen wint;
 520 Die dreef hem, also hi kint,
 Weder noort oost te dale
 Up die wilde zee scale.
 Daer leden si menich wee:
 Doe vonden si in die zee
 525 Eenen steen so hooghe,
 Sinen consten niet verhooghen.
 Up dien selven hoghen steene
 So sat een man alleene,
 Die ru was als een beere;
 530 Hi en sach niet dan lucht ende meere;
 Dat was een clusenare.
 Hoe dat hi daer commen ware,
 Vraechde hem Sente Brandaen;
 'Ic bem den moonken onderdaen,'
 535 Seide hi weder, 'gheloves mi!
 Daer du dese weke waers bi.
 Ic hebbe gheseten alleene
 Up dezen hooghen steene
 Een jaer min dan C jare;
 540 God heeft mi tote hare
 Daghelics sine spijsse ghegheven,
 Bi sinen trooste moetic leven,
 So dat God wel weet,

- Dat ic sint anders niet ontbeet,
 545 Van dat ic eerst hier quam,
 Ende ic nye zint en vernam
 Levenden meinsche nemmermeere
 Dan hu, wel lieve heere.
 Doe vraechde hem Sente Brandaen,
 550 Hoe sijn leven was ghedaen,
 Eer hi daer commen ware.
 Doe sprac die clusenare:
 'Ic secht di, ghewaerlike,
 Ic was een coninc rike:
 555 Pantifilia hiet mijn lant;
 In Capidocia een ander ghenamt
 Daer nam ic een scone wijf;
 Dies lijdet groote pijn mijn lijf
 Want het was de suster mine;
 560 Dies dooghic groote pine.
 Daer bi so haddic sonen twee:
 Dies lijdic menich wee.
 Doe dhoudste te sinen scilde quam,
 Sijn lijf dat ic hem nam
 565 Dor minen grammen moet;
 Daer dandre bi eenen scepe stoet,
 Nam hem een donder slach sijn lijf.
 Ooc versloughic mijn scone wijf.
 Doe alle die zonden up mi laghen,
 570 Doe vreesdic die Gods plaghen
 Ende ic ghinc haestelike
 Ende liet al mijn rike
 Beede vrienden ende maghen
 Ende ghinc te scepe in dien daghe
 575 Ende wilde mine groote zonden
 Varen den paeus orconden.
 Doe rees een storem up die zee,
 Die mi dede harde wee,
 Also ic hu mach vertellen
 580 Dier bedorven alle mijn ghesellen,
 Maer ic ontclam alleene
 Up desen hooghen steene
 Ende claechede mine mesdaet
 Hem, die mi gescepen haet.
 585 Hier wachte ic zijnre ghenaden

Van minen grooten mesdaden.
 Ic sechdi ooc vorware:
 Ic hore hier openbare
 Elker daghelike
 590 Den sanc van hemelrike.
 Doe seide Sente Brandaen:
 'Secht mi, lieve heere, saen:
 Als hu dat coude ane gheet,
 Hoe moghedî sonder cleet,
 595 Van couden hier ghewesen?
 Van lieden hebbic ghelesen,
 Dat waren eenzedelen
 Ende dienden Gode den edelen,
 Die alles ghemacx vergaten:
 600 Niet dan tcr uut si en haten;
 Maer in bosschen ende in velde,
 Daer hem elc te sine stelde,
 Of in duwieren of in riede
 Behilden hem die goede liede,
 605 Dat hem tcoude niet mochte deeren.'
 'Mach ic die siele gheneeren,'
 Sprac die ruwe clusenare,
 'So hebbic arde ommare,
 Wat noode dat mijn vleesch heeft,
 610 Die wijle dat hier leeft.
 Als ic hier sitte sonder waen
 Ende mi die coude te seere bestaen,
 Slupe ic in eenen hole sciene
 Onder eenen tempel hiere;
 615 Daer verbeide ic dat ghestille.
 Ic wane, het es Gods wille,
 Dat mijn lichame ende mijn beene
 Up desen hoghen steene
 Den domsdach moeten verbeiden.
 620 God moete hu gheleiden!
 Ic en spreke jeghen hu nemmeere.
 God onse lieve heere
 Die gheve hier na eewelike
 Ons allen zijn hemelrike.'
 625 Sente Brandaen voer van dannen
 Met sinen Gods mannen
 Up des zeewes vloede;

- Daer worden si arde moede
 Van den winde metten baren,
 630 Daer si in moesten varen.
 Daer dreven si metten winde
 Weder int allinde
 An eene vreeselike stat:
 Die bouc die seit ons dat,
 635 Dat hi eere hellen pit verzach,
 Daermen in riep 'O wy, o wach!'
- An eenen donckeren berghe.
 Daer waren in zwaren erghe
 Arde vele aermer zielen,
 640 Die daer branden ende wielen.
 Dien berch bernet emmermeere.
 Daer es meneghe ziele in zeere.
 Daer en hordi anders niet mee,
 Dan 'o wy!' ende 'wach!' ende 'wee!'
- 645 Daer hoordi crijsel tanden;
 Daer sach hi vliegghen die branden
 In die wolken hooghe up waert.
 Sente Brandaen sprac ter vaert
 Ten proofst, die der hellen plach:
 650 'Segghe mi, oft wesen mach:
 Wat es die grote omminne,
 Die ic nu daer hore inne?'
 Doe seide een der pijn heeren:
 'Hier zijn vooghde ende onrechte heeren,
 655 Dat moochdi ghetrauwen,
 Ende ooc ongherechte vrauwen;
 Loose meyeren ende loose schepenen
 Die moetent nu hier berekenen.
 Ic sechdi noch meerre wonder:
 660 Die wroughers sijn hier onder
 Ende alle die verraderen;
 Die moeten wi hier vergaderen
 In dit diepe afgronde,
 Die alle met haren monde
 665 Dat alle weghe ontfaen,
 Dat van hem quam ghegaen
 Van alre bozer dinghe;
 Dits haer loon in waerliker dinghe.
 Om datsi dies ghedochten,

- 670 Datsi hare heeren brochten,
 Datsi om cleene mieden
 Mesvoerden die aerme lieden,
 Daer omme so moeten si hier
 Bernen in dit heete vier.
- 675 Ooc zijn hier ander zielen,
 Die in sonden vielen:
 In overden in ghiericheit,
 In alrande boosheit,
 Entie met booser scalchede
- 680 Haren evenkerstin mede
 Dicken hebben verordeelt.
 Dies werden si eewelic hier verzeelt,
 Om datsi niet wilden afstaen
 No rechte boete ontfaen.'
- 685 Doe riepen die aerme zielen:
 'Brandaen heere, wi zwielen
 In wel bittre carijne
 In dese groote pijn.
 Brandaen wel lieve heere,
- 690 Gode voor ons zeere!'
 Die duvel hieten wech varen;
 'Ic segghe hu', sprac hi te waren,
 'Ghi en wert niet zijnre hulpen vro;
 Hi en mach hu helpen niet een stro;
- 695 Gh[i] roupt al jeghen spoet;
 Ghi en hadt nye wille no moet,
 Om Gods wille te doene:
 Dus en hebdi nemmermeer zoene.'
 Een evel stanc hem ane viel;
- 700 Doe keardi danen sinen kiel
 Ende si quamen an een eylant;
 Daer ghinc die zorghe in hant,
 Want arde doncker waest daer;
 Daer en waest niewers claer,
- 705 Maer die gront der zee was goudijn
 Daer dat slijc soude zijn.
 Ooc waren daer edele steene
 Om dien kiel al ghemeene:
 Wel menich edel carbonckel,
- 710 Al waest daer arde doncker,
 Hadde daer God verborghen.

- Daer laghen si in groter zorghen
 Drie nachte ende drie daghen,
 So datsi niet en saghen
- 715 Sonne, mane no sterren licht;
 Des saghen si twint nicht,
 Maer al donckernesse sonder dach.
 Die kiel daer al stille lach.
 Doe hiet Sente Brandaen
- 720 Eene barke wel ghedaen
 Hutten kiele trecken;
 Daer in spronghen die recken
 Ende voeren met zinne,
 Datsi quamen daer inne.
- 725 Doe voeren si in een eylant,
 Daer die Gods wygant
 Liet sinen kyel staen,
 Also wij vernomen haen.
 Daer ghinghen si up te hant,
- 730 Ende doe si quamen up dat sant,
 Waren si blijde ende vroom.
 Met Sente Brandane ghinghen si doe
 Neven een water te dale
 Tote eene der soonster zale,
- 735 Die nye kerstin man sach
 Alsic hu mach doen ghewach.
 Die zale was buten ghuldijn;
 Dat die stijle souden zijn
 Dat was al karbonkel:
- 740 Daer en was gheen so doncker,
 Hi en lichte alse tsonne scijn.
 Voor die zale spranc een water fijn;
 Daer was so vele goets in,
 Dat vulprijsen mochte gheen zin;
- 745 Balseme ende tyroop
 Dies was daer goeden coop;
 Olyve honich ende zeem
 Dat vloyde daer over een:
 In IIII aderen het vlood;
- 750 Dat dochte hem wonder groot.
 Om dien selven borne scone
 Daer was meneghe wone;
 Daer stonden vele bome scone

- Al omme als eene crone:
 755 Daer stonden menich cedrus
 Ende menich platanus
 Ende furijn ende wijngaerde
 Ende bome van meneghen aerde.
 Specien stonden daer so vele,
 760 Dat dat ic hu segghen wele:
 Haddict ghescreven al te male,
 Dat daer stont voor die zale,
 Het soude eer lijden een jaer,
 Eer ict ghescreve over waer,
 765 In hoe menegher manieren
 Daer bome stonden ende crude diere
 Ende meneghe wonderlike dinc.
 Ay, hoe in twifele ghinc
 Alle dier moonken moet!
 770 Dwesen dochte hem daer so goet,
 Datsi noode keerden wedere.
 Het schenen scone paeus vederen
 Van der zalen boven dat dac.
 Daer was alle dat ghemac,
 775 Dat een keyser hebben soude,
 Ende hi feeste houden woude.
 Den moonken quam in haren zin,
 Datsi alle gaen daer in,
 Om te siene die scone zale;
 780 Een der moonken stal daer tien male
 Eenen breydel wel ghedaen;
 Dat sal hi becoopen saen
 Wel zeere sonder twifel;
 Daer stont bi een duvel,
 785 Diet hem riet met liste.
 Ic wane hijs niet en wiste,
 Waer omme dat hine hem boot.
 Dies leet hi pijn groot.
 Hi riet hem, dat hine name,
 790 Want hi hem wel ware betame,
 Met te rijdene in zinen lande;
 Dies leet hi groote scande.
 Hi roerdene dat hi waghede;
 Hoe wel dien moonc behaghede,
 795 Dat hine claer sach scinen!

Dies waren sine pinen
 Ter hellen vele groot,
 Want der duvele conroot
 Pijndene, doe hi daer quam,
 800 Om datti daer den breidel nam
 In die zale metter hant
 Ende baerchen onder zijn ghewant.
 Doe sijt bezien hadden wale,
 Te hant ruumden si die zale
 805 Ende ghinghen wech te zamen.
 Doe si een lettelt bet voort quamen,
 Doe so sach Sente Brandaen
 Al te scone eene borch daer staen,
 Die scone was dan die zale al,
 810 Daer die moonc den breidel stal.
 Doe saghen si tien tijden
 Al omme, verre ende wijde,
 Dat lant in allen zijden claer;
 Ne gheenen nacht en was daer;
 815 Daer en was no rijm no snee;
 Daer en dede hem de wint niet wee;
 Van reghene en waest daer niet nat.
 Een houd man aldaer zat
 Voor die poorte vrome:
 820 Hi was arde scone
 Ende wel ghehaert;
 Graeu was hem zijn baert;
 Enter selver borch voren
 Ghinghen jonghelinghen dore
 825 Arde vele ende ghenouch,
 Also vertellet die bouc
 Ende seit al openbaren,
 Dat het inghele waren.
 In die poorte stont een jonghelinc,
 830 Die maecte eenen wijden rinc
 Met eenen zwerde vierijn;
 Dat mochte wel die inghel zijn
 Diemen hiet Cherubin,
 Die daer niemen liet commen in,
 835 No stille no openbare,
 Dan der inghele scare.
 Doe quam Sente Michael,

Die moet ons gheleeden wel!
 Metten anderen jonghelinghen;
 840 Aldaer die moonken ghinghen,
 Nam hi eenen moonc bi den rocke:
 Bi den aerme ende bi den toppe
 Ende leeddene in die borch dore,
 Daer doe die inghel stont vore
 845 Met sinen zwerde vierijn.
 'Hier mochten wi wel te langhe zijn',
 Sprac Sente Brandaen doe
 Tote sinen ghesellen toe,
 'Hier hebben wi ghenomen
 850 Meer scaden dan vromen.
 God heeft ons wonderlike
 Ghemindert in sijn rike;
 Onsen moonc moeten wi hier laten,
 Weder dat ons mach scaden of baten
 855 Dese muere sijn so hoghe:
 Onser ne gheen canse verhoghen
 No die lanchede verkiesen.
 Hier en willic niet meer verliesen',
 Sprac die heleghe Brandaen,
 860 'Ic wille weder te scepe gaen.'
 Als ons die bouc maect wijs,
 So was dit deertsche paradijs.
 Doe si te scepe quamen
 Ende orlof ghenamen
 865 Van dier doncker zee ende lande,
 Een der moonken doe verkande,
 Dat die gront goudin was.
 Ay, hoe blide waren si das!
 Doe ghinghen si hute met spele
 870 Ende droughens in den scepe vele,
 Elkerlijc in sine hande,
 Daer si zint mede in haren lande
 Eerden menich gods huus,
 Mettien so hoorden si een gheruusch
 875 Metten windes vlaken
 Ende een weder also craken
 Ende een vier also blecken,
 Dat die goede Gods reken
 Ontsaghen des hemels vallen.

- 880 Doe quamen die duvele met allen
 Ende heesscheden met rechte
 Den breydel dief, die si zochten;
 Om dat hi den breydel stal,
 Voerden sine in den afgront al.
- 885 Daer moeste hi in der pinen dooten
 Met anderen sine ghenooten.
 Doene begreep die viant,
 Metten breydele hine bant;
 Diefs recht maecte hi hem cont:
- 890 Hi voerdene wers dan een hont;
 Hi sleepten met vleesch ende met beene
 Over struuc ende over steene
 Te zijns heeren aensichte.
 Daer was een groot gheruchte,
- 895 Daer hine voerde te zijnre scolen.
 Die sint meer hebben verstolen,
 Willent al voor niet slaen,
 Maer en sal also niet gaen,
 En si dat zijns af staen
- 900 Ende daer af penitencie ontfaen;
 Anders sullen si moeten quellen
 Metten duvelen in der hellen.
 Sente Brandaen hads toren,
 Dat hi zondelike verloren
- 905 Sinen moonc aldus heeft.
 Met tranen hi aldus claghende zeecht:
 'Waric niet een droghenare,
 God en hadde mi niet so zware
 Ghegheven dese meswende
- 910 in deser allende.
 Dat God des ghehinghet,
 So es mine vaert ghelinget;
 Ic en sceede henen nemmermeere,
 Mi en doe hebben onse Heere
- 915 Minen moonc wedere.
 Eer willic hier nedere
 Soucken ons Heeren oomoet,
 Tote mi die duvele doet
 Minen moonc weder zenden
- 920 Hute der zwaerre allenden.'
 Si weenden vele tranen;

- Gode riepen si ane
 Met herten, vele zeere,
 Dor zjnre moeder eere.
- 925 Doe saghen si een sittijn:
 Met II hornen vierijn,
 Datso lichte daer inne.
 Daer sprac een stemme hute van binnen:
 'Wat wijstu mi Brandaen?
- 930 Des en hebbic niet ghedaen:
 Die duvel voerdene te zjnre scolen,
 Omme dat hi heeft ghestolen.
 Waer omme belghestu up mi?
 Onsculdich bem ic jeghen di.
- 935 Du wetes wel, dat Adaem
 Om eenen appel, dien hi nam,
 Was in die helle vorwaer
 Daer omme V^m jaer.
 Also eist huwen moonc vergaen:
- 940 Met diefs rechte es hi ghevaen
 Ende es der hellen ghegheven.'
 'Ne scende, Heere, niet zjn leven!'
 Sprac weder Sente Brandaen,
 'Heeft mijn moonc hiet mesdaen,
- 945 Dies willicken voort bringhen
 Voor hu in allen ghedinghen.'
 In cruce si hem stretten,
 Biddende met tranen si wecten
 Gode onsen sceppare.
- 950 Ter herten wart hem zware.
 Haer bede wilden si niet begheven,
 Altoos si daer an bleven,
 Tote die almachteghe God
 Den duvele gaf een ghebod,
- 955 Dat hi Brandane tsinen ghevoughe
 Sinen moonc weder droughe
 Toten kiele in der vloeden.
 Onlanghe si daer mede stoeden,
 Hi en ghincker omme loopen.
- 960 Den breydel moest becoopen!
 Dat hi up sulc een ors zat
 Quam, om dat hi Gods vergat.
 Daer hi dien breydel tien male

- Hier voren stal in die zale.
 965 Der heetter hellen heere
 Torende vele zeere,
 Dat hi dien moonc moeste draghen
 Toten kiele up sine craghen.
 Doe hine brochte up dat boort,
 970 Doe sprac hi lude, zeere gescoort:
 'Weetstu niet', sprac hi, 'Brandaen,
 Dattu mi leede hebs ghedaen?
 Du en laets mi niet behouden,
 Dat wi met rechte hebben souden;
 975 Du mesdoet jeghen ons, dats waer.'
 Die moonc dochte hem arde zwaer
 Ende den wech arde lanc
 Daer hi die letaniere zanc,
 Sittende up sinen bals beene.
 980 Over stoc ende over steene,
 Daer hi den moonc drouch,
 Drouchine ten kiele ende louch
 Ende warpene in de stevene weder:
 Onsachte sette hine neder.
 985 Daer was hem sine verwe van eere
 Verwandelde also seere
 Dat sine cume verkanden:
 Pec hadden hem die helsche vianden
 Ghewreven an lijf ende an baert;
 990 Die huut was hem ter vaert
 Swart bemasschert ende berompen;
 Van stocken ende van tsonpen
 Haddi ghehadt meneghen stoot.
 Die duvel scree, daer hi wech scoot,
 995 Ende vloot van den goeden lieden saen
 Ende die goede Sente Brandaen
 Weende van grooten lieve
 Ende sprac toten breydel dieve:
 'Haddi des breydels vermeden
 1000 Ende met eere aelteren ghereden,

Van Sente Brandane, 1001 - 2284

- So en ware hu crune met huwen baerde
 Ende huwen hals niet so aerde
 Swart bepekert no bezinghet;
 Nu hebdi arde zeere ghelinget
 1005 Up die zee mine vaert.'

- 'Mi es leet dat hi ye ghesmeet wart',
 Sprac die bezijnchde capelaen;
 Doe louch zeere Sente Brandaen.
 Doe aldus Sente Brandaen
 1010 Weder sinen capelaen
 Ghewan van der hellen,
 So mach ic hu voort tellen,
 Dat hi voer langhe wijle
 Up die zee ende meneghe mile.
 1015 Doe vernam Sente Brandaen
 Die goede vele saen
 Een dier, dat hiet Cyrene,
 Die slapen doet die ghene,
 Diet horen zinghen ofte sien;
 1020 Van zijnre bliscap moet gescien
 Ter zee groot ongheweder.
 Doe viel sciere neder
 Sente Brandaen up sine knien
 Ende bat Gode, dat hi moeste ontvlien
 1025 Dien diere, so hi best can.
 In slape wart die stierman;
 Haer selves si al vergaten,
 Datsi en wisten, waer si saten;
 Elc moonc wel vaste sliep;
 1030 Die kiel sonder stierman liep
 Tote eenen bernenden berghe dan,
 Daerhute quam loopende een laerc zwart nan;
 Hi riep toten kiele
 Hute zinen grooten ghiele,
 1035 So hi luuts mochte,
 Ende wecketse arde onsochte;
 Hi hietse tote hem keeren;
 Hi seide, hi soude hem leeren,
 Den meester stierman boude
 1040 Waer hi best henen soude.
 Doe hiet Sente Brandaen
 Sinen kiel wel saen
 Toten berghe keeren,
 Omme dat hi hem soude leeren;
 1045 Maer des duvels cose
 Die was arde boze;
 Doe seide des duvels bode:

- 'Mochte ic wel, dor Gode!
 Dinen kiel, heere Brandaen,
 1050 Die soude eene quade vaert angaen.
 Du soudes ontghelden metter spoet,
 Dattu ons so leede doet.
 In can jeghen hu niet ghehebben;
 God en wille hu niet ontsegghen,
 1055 So wat dat dijn wille es,
 Want dine bede so moghende es,
 Du souts dat wel ghenieten.
 Lietstu di dat verdrieten,
 Dat hu mijn vernoy niet ware lief!
 1060 Du naems mi den breydel dief;
 Die achter di sit al daer:
 Hi zweet van anxte, dat es waer,
 Ende van zorgghen, die hi heeft ontfaen.'
 Doe sprac Sente Brandaen:
 1065 'Dat es sine boete,
 Dat hi hem wasschen moete;
 Mi ne dinct niet so goet,
 Hier es so scone eene vloet,
 Dat hi hem wel ghewasschen mach.'
 1070 Die moonc scamelike lach:
 Met vele groter zorgghen
 So haddi hem gheborghen
 Onder eene scip banc;
 Die tijt dochte hem arde lanc.
 1075 Die duvel louch zeere omme das,
 Dat hi so zeere vervaert was.
 Doe hi sijn spot hadde ghedreven,
 Bat hi hem, dat hi hem wilde gheven
 Weder sinen capelaen;
 1080 Hi soudene arde scone dwaen:
 Hi roke up hem te zeere.
 Doe seide die milde heere,
 Die goede Sente Brandaen:
 'In gheve hu niet den capelaen;
 1085 Mi dincke dine cozen
 Onnutte ende ghebozen;
 Dijns sprekens bem ic zat.'
 Den stierman hi doe bat,
 Dat hi weder keerde upt meere.

- 1090 Doe quam des duvels heere
 Hutten berghe ende daden hem wee
 Ende volchden up die zee
 Ende droughen in haer hande
 Groote gloyende brande
- 1095 Ende groote gloyende schichten,
 Als of si wilden vechten;
 Si worpen neder ende stooten
 Up die in den kiel vlooten
 Met groten torne moede;
- 1100 Maer God onse Heere, die goede,
 Behoedese jeghen al mesweghen.
 Ic wane, van boven die reghen
 So dicke nye en viel,
 Also daer omtrent den kiel
- 1105 Die brandere entie schichte vloghen;
 Die moonken met riemers toghen,
 Omme saen te sine huter noot;
 Dus jaghetse thelsche conroot;
 Si zeylden watsi mochten;
- 1110 Die duvele worpen onsochte
 Na den vluchtegghen kiel;
 Den heeren saen gheviel,
 Datsi bi Gods hulpe waren
 Der vreesen al ontvaren.
- 1115 Brandaen voer voort, met trauwen;
 Doe liet hem God bescauwen
 Van inghelen vele scaren,
 Die boven hem quamen ghevaren;
 Die voerden meneghe ziele
- 1120 Boven sinen kiele;
 Den lof Gods si daer boven zonghen,
 Datmen de lucht mochte horen clonghen;
 Dat dede hem God te minnen,
 Dat hi hem liet verkinnen,
- 1125 Wat die gheeste wouden
 Ende waer si henen souden.
 Doe sach Sente Brandaen
 Eenen sconen tempel staen
 Met tiene scone choren,
- 1130 Die nye man conste testoren,
 Sonder God, diet vermochte;

- Die chierheit te segghene en vermochte
 Ne gheen erdsche man.
 Doe screef Sente Brandaen
- 1135 Alle dwonder, dat hi sach,
 Daer hi in zinen kiele lach.
 Doe Brandaen, die Gods deggen,
 Te rechte hadde al bescreven
 Die twee scone paradise,
- 1140 Doe waende die goede wise,
 Die Gods dienare,
 Dat hi al quite ware
 Van des waters aerme scaren
 Ende hi te lande soude varen.
- 1145 Doe bat die heere goede
 Met eenen neerensten moede
 Onsen eeweliken troost,
 Diene dicken hadde verloost,
 Dat hine saen ghesande
- 1150 Weder te sinen lande.
 Doe quam een vreeselic wint anschijne,
 Die hem verdreef entie zine
 Verre danen up die zee;
 Daer wart hem arde wee:
- 1155 Die storem wart arde groot,
 Die zee borlende ende scoot,
 Mids dat hem so verhief die wint.
 Doe saghen die Gods kint
 So vele visschen daer in die zee,
- 1160 Dat hem die zorggen daden wee;
 Si sagher van so vele manieren
 Ghelijc beesten ende wilde stieren
 So vele onder dat water gaen.
 Doe seide Sente Brandaen:
- 1165 'Dit es seker de Lever zee,
 Daer ic af wijlen eer
 Las so menich teekijn,
 Dat es dat ghelove mijn;
 Maer ic hebbe groot wonder
- 1170 Van den gronde hier onder,
 Hoe hise wel ghevoeden moghe,
 Dat hem allen ghenouch doghe;
 Maer God onse Heere es so rike,

- Dat hi hem daghelike
 1175 Haer voetsel gheven mach.
 Tote eenen capelaen hi sprac,
 Dat hi sochte paerkement:
 Hine wilde laten twint,
 Die waerheit hi scriven began
 1180 Ende hi beval den stierman,
 Dat hi den kiel hilde stille
 Om zjnre hulden wille,
 Tote hi die waerheit hadde gescreven
 Van den visschen, die daer dreven.
 1185 Die moonken hadden groten vaer
 Van den visschen, die waren daer,
 Datsi haer scip bederven mochten;
 Brandaen troostese, dat hi mochte,
 Ende seide: 'lieve broeders mijn,
 1190 Wilt in Gode betrouwende zjn!
 Dor hem sijn wi hute ghevaren;
 Hi sal ons wel bewaren;
 Hi heeft alles dinc ghebod
 Ende es die almachteghe God
 1195 Ende Sente Marie, die goede,
 Die si hier in onser hoede
 Jeghen dat ons evele zj;
 Dies jonne ons Filii Dei!
 Ende alle dat hemelsche heere
 1200 Helpe ons huut desen meere
 "Amen!" segghet alle gader
 Ende vleeuwet den hemelschen vader.'
 Doe quam hem an een sachte wint;
 Doe saghen si, waer een Gods kint
 1205 Up die zee voor hem zwevede;
 Het sceen, dat onsachte levede:
 Het vlotede up eenen rusch eerden;
 Wat mochte zijns gheweerden,
 Als verstoremden der zee vloeden,
 1210 Maer dat God zijns nam hoede?
 Van den kiele vloot hi doe;
 Sente Brandaen sprac hem toe,
 Dat hi van God weghe jeghen hem sprake;
 Die rusch verbeidde met ghemake
 1215 Ende wart gheorsam saen

- Ende doe hi bi hem quam Brandaen
 Toter creatueren hi dus sprac:
 'Doghedi om Gode dit onghemac
 Up dese wilde zee?
 1220 Of doghestu dit wee
 Dor dijns selves mesdaet?
 So mach dijns werden raet:
 Ic bem een abd ghewyhet
 Ende metter stolen ghevryhet,
 1225 Die ic van Gode hebbe ontfaen,
 Dat ic mach in baten staen
 Ende haer pine hem corten mach
 Beede jaer ende dach.
 Hebdi al sulke dinc ghedaen,
 1230 Dor God so willic di ontfaen.'
 Doe sprac die eenzedele:
 'Met mi so wart di evele
 Vergouden dijn capelaen,
 Dien du verlores, Brandaen,
 1235 Vore den sconen paradise.
 God heeft mi mine spise,
 Ende alle mine lijfnare
 Een jaer min dan C jare
 Up dese zee ghegheven;
 1240 Bi zijnre ghenaden moetic leven
 Ende wachten na zine leere.
 Mijnre brueders es noch meere;
 God onse vader es so goet,
 Dat sine ghenade ons voedt
 1245 Metten hemelschen brode.
 Hi halp ons te onser node,
 Daer dijn moonc weder quam,
 Dien hu die duvel nam
 Voor die rikelike zale,
 1250 Daer hi stal den breydel so wale.
 Si wachten ooc haren hende
 Up die hoghe steenwende.
 Die ruwe heere alleene,
 Dien ghi saecht sitten up den steene,
 1255 Die halp di ter stede
 An Gode met zijnre be[de],
 Dattu vercreghes dinen capellaen.'

- Doe seide Sente Brandaen:
 'Dore die Gods eere,
 1260 Nu segghe mi noch meere
 Van dien heeren, hoe si leven
 Ende hoe si daer verdreven;
 Sij leven so heleghelelike
 Ende verdienen Gods rike.'
- 1265 Doe sprac die heere goede
 Met grooten oomoede:
 'Een stat was, hiet Vaserijn,
 Danen dat wij gheboren zijn;
 Die stont in eenen lande,
 1270 Daermen Gode niet en kande;
 Dor des volcs grote zonden
 So zant al in afgronden;
 Alle dat groote lant
 Ende alle dat boze volc te hant
 1275 Dat nam daer quaden hende;
 Maer up die hoghe steenwende
 So heefter God een deel gheset
 Van onsen broeders, dat wet;
 Daer voetse die Gods cracht,
 1280 Die mi hare hevet bracht,
 God onse lieve Heere.
 Onse broeders es noch meere,
 Die ghelijc mi leven
 Ende up dese russche zweven
 1285 Boven der zeewes gronden;
 Dat quam van minen zonden,
 Dat wi ghesceeden waren;
 Dus moetic alleene varen.
 Doe dat lant verdranc
 1290 Ende meneghe borch versanc,
 Also Sodoma dede ende Gomorre,
 Die groote stercke torre,
 Daer scorde alle die eer[de]
 Ende alle die groene zwaerde
 1295 Van dien erderijke;
 Desen rusch houdic vastelike
 Tote minen hutersten hende.
 God moete ons allen zenden
 In hemelrike met eeren.

- 1300 Noort waert saltu keeren;
 Daer saltu sien groot wonder.
 Een wint hief daer van onder,
 Diese sonder orlof dede sceeden;
 Elc voer daerne God wilde gheleeden.
- 1305 Daer voer die kiel in corter wijle
 Over meneghe mile;
 Dat quam van eenen bedruussche
 Ende van eens wints gheruussche,
 Dat die kyel also verspranc
- 1310 So meneghe dachvaerde lanc.
 Daer wart hi wel gheware,
 Dat hi den bouc ontgalt dare,
 Dien hi bernede in den viere;
 Dat becochte hi wel diere,
- 1315 Daer die kiel so verre spranc,
 Meer dan M milen lanc
 In grooter ongheweltheit.
 En hadde ghedaen Gods ghenadicheit,
 Hi en hads niet moghen ghenesen.
- 1320 Daer voer hi voort, so wi lesen;
 Doe versach Sente Brandaen
 Eenen naecten man saen
 Al ru sittende alleene
 Up eenen heeten [s]teene;
- 1325 Hi leet wel groote nozen:
 An deen zijde was hi vervrosen
 Dor vleesch ende beene;
 Up dander zijde van den steene
 Verbrande hi van hitten dan;
- 1330 Na sine werken hi loon ghewan;
 Voor hem hinc blayende een dwale;
 Die halp hem arde wale:
 Die slouch die hitte dane;
 Dies quam hem baten vele ane
- 1335 Beede van hitten ende van couden.
 Sine pine was menichfoude.
 Des zondaeghs stont hem also;
 Dies was hi arde vro:
 Hem dochte openbare,
- 1340 Dat hi in werschepen ware.
 Des maendaeghs arde vroe

- Quam hem groote pijn toe:
 Doe voerdene in der hellen
 Die duvele met sinen ghesellen.
 1345 Doe si hem so bi quamen,
 Datsi sine pine vernamen,
 Begans hem ontfaermen.
 Doe vraeghde Brandaen dien aermen
 Van wat volcke dat hi ware.
 1350 Doe sprac die sondare:
 'Ic bem die aerme Judas.
 Om dat ic so onghetrauwe was,
 Dat ic vercochte sonder noot,
 Die mi ghesciep ende gheboot.
 1355 Dat hebbic zwaer ontgouden.
 Doet mi berauwen soude,
 Doe quam die leede duvel
 Ende gaf mi eenen twifel
 Ende riet, dat ic mi hinc
 1360 Ende ne gheene boete ontfinc;
 Aldus nam ic die doot;
 Dies moetic lijden desen noot.
 Haddic ghenade begheert met rauwen,
 God es also ghetrauwe,
 1365 Het ware mi wel vergaen:
 God hadde mi ontfaen,
 Also hi den Jode ontfinc,
 Die hem, daer hi an tcruce hinc,
 Metten speere stac therte ontwee.
 1370 Noch dede God ghenaden mee:
 Hi ontfinc den scaker dan,
 Om dat hi berauwen ghewan,
 Daer hi an den cruce hinc
 Entie bitter doot ontfinc.
 1375 Also hadde hi mi ontfaen,
 Waers mi berauwen saen.
 Mijns en wert nemmermeer raet;
 Maer mi dinct dat mi nu wel staet;
 Maer over morghin vele vroe
 1380 Sal mi den noot gaen toe;
 Dan werdet mi al benomen
 Tgoet, daer ic nu in ben comen;
 Dor das zondaeghs heere

- Hebbic dese remedye, heere;
 1385 Stont mi dus tallen daghen,
 So en soudic niet claghen;
 Nochtan en hebbict borgoet
 Maer dat mi vele wers doet
 Die grondeloze helle,
 1390 Daer ic altoos in quelle
 Ende eeweliken in walle;
 Die duvele met haren gescalle
 Doen mi wel meneghen noot.
 O wy, heere, waric doot
 1395 Of mochtic versterven!
 So en soudic niet bederven
 In dus meneghen aerbeit,
 Die ic lijde in eewicheit
 Van rauwen ende van leede.
 1400 Dese noode alle beede
 Van couden ende van hitten,
 Daer ic hier in moet sitten,
 En houdic voor gheen verdriet:
 Ter hellen hebbic licht niet;
 1405 Daer eist doncker emmermeere;
 Daer es dat eewelike zeer;
 Ter quader tijt wert hi gheboren,
 Die daer toe wert vercoren;
 Een hitte quelt mi daer,
 1410 Eer ghi ghetastet wel een haer,
 Daer smolte wel een berch stalijn,
 Diene worpe daer in.
 Mochte ic hier langhe wesen
 Mi dochte, ic ware ghenesen;
 1415 Mi doen mee wee die zorghen
 Jeghen den over morghen
 Dan die pijn, die ic hier moet ontfaen.
 Doe sprac Sente Brandaen:
 'Of yemen over di bade,
 1420 Soude hu God doen eeneghe ghenade?'
 'Neen hi', sprac Judaes die aerme,
 'Want ic up Gode hadde gheen ontfaermen;
 Alle hulpe hebbic verloren
 Maer dit dwaelkin hier voren
 1425 Voor mi hanghende namelike

- Dat maect mi seere rike
 Ende helpt mi wel zeere.
 Nochtan so stal ict onsen Heere,
 Doe ic met hem ghinc;
 1430 Het weert mi groote dinc
 Van desen heeten viere;
 Maer mi berauwes weder sciere;
 Doe gaf ict dor Gode
 Eenen zinen crancken bode,
 1435 Die oyt sint sine bede
 Voor mi te Gode dede;
 Nu helpet mi zeere hier
 Jeghen dit sterke vier.
 Al en mach het also vele niet sijn,
 1440 Als oft met rechte mijn hadde ghezijn,
 Nochtan helpet mi, heere,
 Harde vele meere
 Jeghen desen heeten brant,
 Om dat ict selve gaf metter hant,
 1445 Dan mi nu holpe alle die have,
 Al waert dat mense over mi gave,
 Die nu in die weerelt es;
 Dies moghedi sijn ghewes.
 So wel helpt dat goet,
 1450 Dat die meinsche selve doet
 Ende dat hi selve gheeft
 Al die wijle, dat hi leeft;
 Want achter weldade
 Commen dicwile spade
 1455 Ende datmen naer dleven doet,
 Dat heeft aermen spoet
 Te helpene, die selve niet en gheeft
 Dor Gode die wijle, dat hi leeft.
 Doe Judas dit hadde gheseit,
 1460 Began hi driven groten aerbeit;
 Des maendaeghs metten daghe
 Maecte Judaes grote claghe
 Ende jammerliken rauwe groot,
 Dat dbloet van sinen hoghen scoot.
 1465 Hem naecte groot onghemac,
 Seere weendi ende sprac:
 'O wy, onsalich ende arem man,

- Dat ic ye eerdsh lijf ghewan!
 Daer ic nu varen moete,
 1470 Dies en wert nemmermeer boete,
 Want bi verdienten hebbict ontfaen.
 Doe hiet Sente Brandaen
 Sijn helichdom bringhen voort
 Ende settet up des kiels boort,
 1475 Alsoe die duvele quamen
 Ende dat helichdom vernamen,
 Dat hise soude vervaren.
 Hi sach an sine ghebaren
 Ende heeft wel vernomen,
 1480 Datsi saen sullen comen.
 Doe quamen die duvele met eenen heere;
 Hem dochte lucht ende meere,
 Dat al was bernende vierijn.
 'Hier soudic ghevaren zijn,'
 1485 Sprac die bezijnghede capelaen,
 Die met zorghen was bevaen.
 Si vloghen boven den kiele;
 Hem scoot huut haren ghiele
 Pec ende vlamme onghiere
 1490 Met sulfer achtgeghen viere,
 Dat gloyde ende wiel;
 Daert up die zee viel,
 Berrende twater alsoe stroo.
 Judase wilden si alsoo
 1495 Voeren in der hellen,
 Daer sine souden quellen.
 Den vianden gheboot Sente Brandaen,
 Datsi een wijle souden staen
 Ende Judaes souden vermijden;
 1500 Gode bat hi in dien tijden,
 Dat dien nacht moeste ghenesen
 Judaes ende quijte wesen
 Van dien helschen zeere;
 Dies bat hi onsen Heere.
 1505 Weenende hi so langhe bat,
 Dat hem God consenteerde dat.
 Die duvele doe luude screyden;
 Sij borlenden ende si neyden,
 Dat si sonder hem moesten varen.

- 1510 Met vele grooten scaren
 Keerden si weder ter hellen.
 Doe dreeghden sine te quellen
 Vele meer dan si souden,
 Of sine hadden moghen behouden;
- 1515 Dat dreeghen dede hem wee,
 Daer hi vlotede up die zee.
 Die duvele quamen weder doe
 Des morghins vele vroe
 Te Judaes onghevalle;
- 1520 Crauwels brochten si alle,
 Die gloyden ende sneden;
 Onlanghe dat zijs vermeden
 Maer in hem dat sise sloughen;
 Onscone dat sine droughen
- 1525 Met alle metten steene;
 Si quelden sine beene;
 Doe sine up ghenamen
 Ende een lettelt danen quamen,
 Spraken si leelike toe
- 1530 Sente Brandane doe:
 'Daer omme sullen wine pinen meer
 Dan hi was ghepijnt eer.'
 Doe seide Sente Brandaen:
 'Het sal anders vergaen;
- 1535 Niet te meer en sal ghepijnt sijn hi,
 Om dat hi te nacht was bi mi;
 Al moghedi up mi scelden.
 Hi en saels niet ontghelden;
 Hu scelden hebbic ommare.'
- 1540 Bi Gode onsen sceppare
 Ende met dieren woorden
 Gheboot hi dien verhoorden,
 Datsi hem en daden niet meer
 Dan also si te voren eer
- 1545 Des ander daghes hadden ghedaen.
 Ende also voerden sine wech saen
 Vele zeere screyende
 In dier zwaerre allende;
 Doe hiet die heere goede
- 1550 Up des zeewes vloede
 Volghen met sinen kiele

- Na die aerne ziele,
 Maer die duvele ontvoerdense saen.
 Doe sach hi voor hem up slaen
 1555 Eenen rooc wel gruwelijc;
 Dat was een pijn vreeselijc.
 Doe voer die goede Sente Brandaen
 Metten Gods zeghe bevaen
 Toten oversten hende
 1560 Onder eene steenwende;
 Daer saghen si also bernende voghele varen
 Huut eenen bernenden berghe te waren
 Van menegherande tonghen,
 Die hel niet en zonghen
 1565 Dan 'O wy' ende 'wach' ende 'wee';
 Eene grondelose zee
 Slouch daer up die west zijde ane,
 So datment hoorde dane
 Over meneghe mile.
 1570 Daer na in corter wile
 Saghen si huut eenen berghe slaen
 Eene vlamme so ghedaen,
 Daer die gleinstren hute vloghen
 Also groot als een hoven
 1575 Ende colen also groot als maste.
 Daer was pijn ende onraste.
 Huut dien selven berghe ran
 Een water, sulc en sach noint man,
 Het was zwart ende het wiel;
 1580 Bander zijde daer hute viel
 Een water ende een wint ghereede,
 Die also cout waren beede,
 Dat nye couder dinc ghewart;
 Daer hadden si moylike vaert:
 1585 Up deen zijde was hitte menichfout,
 Up dander zijde waest so cout,
 Dat den bomen in dien tijden
 Die scorse scoolden van den zijden.
 Doe so hiet Sente Brandaen
 1590 Hem allen ten riemen gaen;
 Beede moonken ende scipman
 Alle vinghen si daer an;
 Daer en wilden si niet letten meer;

- Daer si waren commen eer,
 1595 Binnen eenen daghe gevaren,
 Ghekeerden si cume in II jaren.
 Doe dus die kiel ontran
 Entie moede scipman
 Van der heetter aermer scaren,
 1600 Doe quamen si saen ghevaren
 Up eene der bester eerden,
 Die oyt mochte gheweerden.
 Daer sach yemen seldom;
 Daer wiessen up die velden
 1605 Beede coren vruchten ende wijn
 Ende alle vruchten, die moghen zijn,
 Sonder ackeren ende graven;
 Daer was lettelt noot van haven:
 Visch was daer ghenouch,
 1610 Die daer dat water drouch,
 Ende vleesch wilt ende tam,
 Al dat nye herte bequam.
 Dese jeghenode scone
 Was altoos even groene;
 1615 Dat es multum bona terre
 Ende es ghelegghen arde verre
 Van alre meinschen conden.
 En hadde God tien stonden
 Dat scip daer niet ghesent,
 1620 So waert ons bleven ombekent.
 Doe daer quam Sente Brandaen
 Entie hem waren onderdaen,
 Hare moethede ende pijn al
 Verghinc hem groot ende smal
 1625 Mids der zoetheit menigherande,
 Die si ontvinghen in dien lande.
 Alsoe Sente Brandaen entie zine
 Waren in desen lande fine,
 Saghen si eenen berch so hoghe,
 1630 Sine consten niet verhoghen,
 Sine groote hoocheide;
 Hem dochte in der waerheide,
 Dat die wolken daer up zweveden;
 Ne gheene dinghen, die leveden,
 1635 Ne quamen daer up, si en vloghen

- Maer teenen hanghenden woghe
 Met zorghen si ane vinghen,
 Datsi dier up ghinghen.
 Die berch was boven scone
 1640 Ende hiet Mons Syone;
 Daer slouch an der zee vloet;
 Nye en was berch so goet.
 Daer si dien berch up gaen,
 Saghen si an den berch staen
 1645 Eene borch so rikelike,
 Noint en sach meinsche der ghelike;
 Daer saghen si vreeselike draken
 Ende lindwormen, die gapen,
 Ende hem voer tallen stonden
 1650 Dat vier huten monden;
 Dese wachten die poorten daer
 Maer metten woorden Gods vorwaer
 Beval hem Sente Brandaen,
 Dat sise in lieten gaen
 1655 Ter doren in die huere.
 Die bouc seit, dat die muere
 Alle waren kerstalijn;
 Daer waren letteren steenijn
 So vele daer up ghenomen,
 1660 Sine consten ten hende comen;
 Daer waren ghegoten inne
 Bi meesterliken zinne
 Van copere ende van eere
 Menegherande dier
 1665 In dien rinc muer al omme:
 Som recht ende some cromme;
 Diese eerst ghinc besien,
 Hi mochte van vreesen vlien,
 Want si hem hute dien muer ghebaren,
 1670 Als of si alle levende waren.
 Daer stonden alle die dieren,
 Die ic noint horde nomen hiere:
 Leeuwen, panteeren, tygheren met;
 Ooc stonden daer gheset
 1675 Eencorne ende lupaerde
 Ende beesten van meneghen aerde:
 Olifanten, herten ende hinden

- Mochtemen daer al vinden;
Ooc stonden daer vele vormen
1680 Van vreeseliken wormen;
In midden dien borghe vloot
Een riviere wel groot,
Die al dwilt dede omme gaen,
Dat niet stille mochte staen;
1685 Si saghen al openbaren,
Die daer commen waren,
Dat die beelden bi wilen spronghen
Ende riepen ende zonghen,
Als of si wech wouden
1690 Ende huten muere varen souden;
Daer stonden meneghe vorme:
Daer waren sulke worme
Half ru ende alf bloot,
Noint sach man des ghenoot.
1695 Noch stont daer onder
Ghegoten menich wonder:
Daer stont die stercke liebaert,
Ic wane, nye dier ghewaert,
En stont daer ghegoten.
1700 Visschen daer ooc vloten
Harde meneghertiere;
Hoort wat dede die riviere:
Herten entie hinden
Vloen daer voor die hasewinden;
1705 Wilde zwijnen liepen daer;
Die jaghere reet hem naer
Al blasende eenen horen;
Hem liepen ooc voren
Menich wonder, so vele,
1710 In caent ghesegghen niet wele.
Daer speelden ooc in den mueren
Orssen, met convertueren,
In eenen rijnghe wijde;
Hem hilden ooc bezijden
1715 Rudders, als of si leveden
Vanen dat daer zweveden;
Daer toe mochtmen daer scauwen
Harde vele vrouwen;
Daer bliesen die wachtaren,

- 1720 Die ghene, dies onwijs waren,
 Waenden, datsi leefden daer.
 Ic mach hu segghen over waer:
 In dese zale gheheere
 Was wonders vele meere:
- 1725 Daer verlichten die tinnen
 Beede buten ende binnen,
 Ghelijc dat doet die dach sterre,
 Die up rijset so verre;
 VI^m torren stonden tien male
- 1730 Up den muere omme die zale;
 Die torren die bleecten al
 Ende muere ende zale groot ende smal,
 Also yser doet in den viere.
 Gheen dinc en was daer diere
- 1735 Dan onghemac ende aermoede;
 Meneghe culcte goede
 Ende zijdine sporwaren
 Saghen si daer te waren,
 Die daer hinghen te dien male
- 1740 Boven die bedden in die zale.
 Die vloer van der zalen was
 Al gader snee wit glas,
 Daer dore bleecten die goud male.
 Dus rikelic was die zale.
- 1745 In dien hove vrone
 Stonden cedre scone
 Ende andre bome so vele,
 Dat die zonne niet wele
 Schijnen mochte ter eerden;
- 1750 Daer en mochte niet nat werden.
 Dies namen si alle gome.
 Onder die ceder bome
 So was die acker scone
 Ende tallen steden groene;
- 1755 Daer hinc menich guldin vat;
 Noint en was huus bat
 Verchiert met dieren dinghen.
 Daer mochtmen horen zinghen
 Die voghele in allen tijde
- 1760 In dese borch wijde;
 Daer stont midden in een palas:

- Ic wane, noint gheen en was
 Verchiert also wele;
 Ghimmen was daer so vele
 1765 Met dierbaren ghesteenten,
 Gheset in helps ghebeenten;
 Die vloer was saphier ende glas;
 Ic wane, noint dinc en was
 Ghemaect boven der eerden,
 1770 Dat beter mochte weerden
 Of dat ghemaect was bat,
 Over waer segghic hu dat.
 Ghegoten was het van eere;
 Het en wert nemmermeere
 1775 Ghemaect so goet weerc
 No so vaste no so steerc,
 Als daer up dien dach
 Sente Brandaen sach.
 Die moonke besaghen besonder
 1780 Dat menichfoudeghe wonder.
 In die borch so spronghen
 Diere watre; daer zonghen
 Molenen, of si hadden tonghen,
 So dat al verclonghen
 1785 Beede berch ende dal
 Ende dat daer bi was over al.
 Die bouc seit ons dat,
 Dat vloyden int ghewat
 Visschen, die daer speelden,
 1790 Ende alrande weelden
 Waren der borch onderdaen,
 Dat scrijft ons Sente Brandaen.
 Doe sprac die besijngde capelaen:
 'Hets goet, dat wi henen gaen,
 1795 Eer wi hier scade ghewinnen;
 Mi dincke in minen zinne,
 Het en es sonder meester niet
 Dit wonder, dat ghi hier siet.
 Werden si onser gheware,
 1800 Wine moghen hem niet ontfaren,
 Sine doen ons sulken aerbeit,
 Dat ons die vaert wert leit
 Ende ons lijf rauwet.

- Dit weerc hevet ghetauwet
 1805 Een wonderlic ghedyet,
 Dat hem an Gode en keert niet,
 Hets van wonderliken zeden;
 Si moghen ons bringhen tonvreden,
 Alsoo die ghene daden,
 1810 Die ons so hadden verladen
 Ten berghe, die berrende dan.
 Doe bat die stierman,
 Sente Brandane ende dien heeren,
 Datsi wilden te scepe keeren;
 1815 Doe si te scepe waren ghegaen,
 So quam hem ghevolcht saen
 Een volc van wonderliker ghedane,
 Als ons de bouc doet te verstane;
 Si hadden wolves tande
 1820 Ende hieten Walscherande;
 Seere si verbolghen waren,
 Datsi hem dus zijn ontvaren.
 Hoofde hadden si alsoe zwijn
 Hoe mochten si wonderliker zijn!
 1825 Mans handen ende honden been;
 Si screyden al in een;
 Cranen hals mans buuc vorware,
 Onder die voete ru van hare;
 Sijdin was al haer ghewant;
 1830 Boghen droughen si in die hant
 Ende pijle daer in gheset,
 Wel gheslepen ende ghewet;
 Si hadden langhe baerde;
 Si rochelden alle haerde
 1835 Alsoe doen wilde beeren
 Hem berau arde zeere,
 Dat hem Sente Brandaen
 Huut haerre borch was ontgaen.
 Doe sprac Sente Brandaen:
 1840 '[L]atet tscip al sachte gaen
 Hier in desen vliete,
 Dat ons niet en sciete
 Dit eyselike commer;
 Nu heeft mi groot wonder,
 1845 Of si Gode kennen yet;

- Ic wille weten van hem dbediet.
 Up die stavene ghinc hi staen
 Hi bemanetse vele saen
 Bi Gode ende bi zjnre cracht
 1850 Ende bi al, dat hi heeft ghewracht
 Ende noint liet gheweerden
 In hemele ende in der eerden,
 Dat sine met vreden lieten
 Tote bi den lande vlieten,
 1855 Dat hi hem spreken mochte.
 Si leiden vele sochte
 Die boghen hute haerre hant
 Ende zweghen alle te hant.
 Doe vraechde Sente Brandaen:
 1860 'Kendi Gode?' doet mi verstaen.'
 Doe sprac een daer onder:
 'Brandaen du heves wonder
 Dore varen in menich lant;
 Nu heeft hu God hier ghesant,
 1865 Dien du voor ons minnet.
 Hoe wel dattune kinnet,
 Wij kenden eer, verstaet dat,
 Daer hi in sinen trone sat,
 Daer wine saghen alle
 1870 Voor Lucifers valle.'
 Doe sprac Sente Brandaen:
 'Dit soudic weder segghen saen,
 Maer dat mi bestaet niet;
 Een wijs man bescreven liet,
 1875 Dinghele dorsten niet beghyen,
 Datsi Gode hadden ghesien
 In den aensichte zine;
 Du wils di domphede pinen;
 Ic segghe di te voren,
 1880 Du en moghes mi niet verdoren
 Met dusdaenre mare;
 Dine woorde sijn ongheware
 Ende ooc loghenlijc;
 God es onghesienlijc.
 1885 Du best zeere bedroghen;
 Wat hebstu di toe ghetoghen?
 Nye en saghen hooghen, dats waer;

- God es so wonderlike claer;
 Dine hooghen zwijnijn
 1890 Waer mochten si commen zijn
 Datsi Gode saghen den hoghen,
 Dien die inge niet sien en moghen
 Ja in vullen aengesichte?
 Waer saechdine dan te rechte?
 1895 Doe hi in eerderike was zone,
 Drouch hi in hemeirike crone;
 Hier was hi sone ende daer vader;
 Nochtan was hi daer al gader
 Vader sone helich gheest
 1900 Eenich heere ende alre meest.
 Du dincs mi ombedacht;
 Over al es sine macht:
 In hemele ende in diepe afgronde,
 Ja ter hellen mense vonde,
 1905 Die des gherochte,
 Dat hise daer sochte.
 Wat wiltu di toe tyen,
 Dattu Gode souts hebben ghesien?
 Doe sprac die wonderlike gheest:
 1910 'Brandaen, dattu niet ne weets,
 Des en wiltu niet betrauwen
 Dat sal di noch berauwen;
 Ooc suldijs ghewinnen scade;
 Den bouc verberrenstu bi onrade,
 1915 Daer die waerheit in ghescreven was;
 Hoe leede es di worden om das!
 Nu hebben ghesien dine oghen,
 Dattu doe niet wils gheloven.
 Daer omme so doen si wijselike
 1920 Ende leven saleghelike,
 Die an Gods woorde gheloven,
 Al en saghen zijs noint met oghen.
 Ja en scrijft ons Sente Jan,
 Hoe in Thomase den helegghen man
 1925 Tgheloove was te broken?
 Al hadt hem God vorsproken,
 Doe hem quam die mare,
 Dat God verresen ware,
 Hi en wildes niet gheloven,

- 1930 Hi en saecht metten hoghen,
 Dat God ware up verstanden;
 Hi moest tasten metten handen,
 Ende sine wonden also bevaen.
 Daer na quam God tote hem saen
- 1935 Ende seide: "Thomaes, com tast mijn wonden,
 Ende zijt ghelovich tallen stonden."
 Doe seide die twifeleere:
 "Nu so ghelovics Heere,
 Dattu best verresen nu."
- 1940 "Vele te salegher so bestu",
 Sprac doe die heleghe Kerst,
 "Dattu ghelovende worden best;
 Maer wel salich so sijn die,
 Die mi nochtan en saghen nye
- 1945 Ende ghelooven an mi."
 Brandaen, nu bedincke di,
 Hoe hout dat die heleghe Kerst
 Den wel gheloovenden es.'
 Noch sprac die zwijninen mont:
- 1950 'Brandaen, ic make di cont,
 Waer wi Gode so na ghyen,
 Dat wine wel mochten sien:
 Dat was doe Lucifer ghedachte,
 Dat hi met overdegheer crachte
- 1955 Up den hemele wesen woude
 Anders dan hi wesen soude.
 Dat en was ons lief no leet mede;
 Inghelen waren wi van sulker claerhede,
 Dat wi Gode saghen daer,
- 1960 Dit segghe ic di vorwaer.
 Maer met Lucifers valle
 So moesten wi vallen alle;
 Doe sprac God te handen
 Tote ons Walscheranden,
- 1965 Om dat wi hadden zwijnen moet,
 Dat dor doghet niet en doet;
 Het heeft eenen bozen list;
 Het leit in des goors mist;
 Int slijc of yeuwers onreins hel
- 1970 Daer in es hem also wel,
 Alst ware in een reine stede;

- Wij verzwijmden ons, dats waerhede,
 Recht alsoe dat onwijse zwijn;
 Dies moeten wi hem ghelijc zijn.
 1975 Half zijn wi ru ende hondijn,
 Hoe mochten wi wonderliker sijn!
 Dat verdienden wi daer mede,
 Om dat wi des honts zede
 In hemelrike beghinghen:
 1980 Want van ne gheenen dinghen
 En wrought hi den bekenden man,
 Sint dat hine nomen can,
 Maer hi staet hem zwijghende bi,
 Hoe hout hi sinen meester zi,
 1985 Dat hi hem eenich scade ghedoet.
 Dies gaf ons God dit lant goet
 Te zoenen ende te mieden,
 Omme dat wi sine scade niet berieden;
 Omme dat wi dus stonden stille,
 1990 So hebben wi dus onsen wille:
 Verlaten so es ons der hellen;
 Men sal ons daer niet quellen
 Met Lucifers ghesellen,
 Die daer die zielen quellen;
 1995 Wi hopen ghenadelike
 Up Gode van hemelrike.
 Doe seide Sente Brandaen:
 'Wij waren in huwe borch ghegaen;
 Daer saghen wi groote chierheit
 2000 Ende arde groote rijcheit,
 Die daer es ghenouch;
 Diet daer al te gader drouch
 Hi was vroet ende wel bedacht.
 God heeft ons met zijnre cracht
 2005 Van danen so wel gheleet;
 So dat ict alre best weet,
 Dat wi daer niet en namen,
 Dies wi ons dorven scamen
 Of in pinen dorven comen;
 2010 Wi en hebben hu niet ghenomen,
 Dies weet God die waerheit;
 Waers ooc yet, dat ware mi leit.
 En hadde God met zijnre cracht,

- Die ons hier hevet bracht,
 2015 Die draken niet ghebonden,
 Si hadden ons verslonden,
 Daer wi ter poorten ghinghen in.
 Nu wondert mi in minen zin,
 Waer ghi waert ghevaren,
 2020 Doe wi in huwe borch waren.’
 Doe sprac een Walscherant:
 ‘Wi waren in een ander lant
 Over een wout ghevaren
 Met LX groote scaren
 2025 In dat lant ten draken;
 Wel vele onghemaken
 So hebben wi alle daer ghedaen;
 Wi waren daer wel naer ghevaen.
 Si daden ons meneghen toren:
 2030 Met spotte namen si ons ooren,
 Dat segghen wi te waren;
 Dies waren wi daer ghevaren
 Ende hebben met hem ghevochten,
 Aldaer wise sochten;
 2035 Wi hadden groot volc heere;
 Si brochten ooc ter weere
 Harde vele crachten:
 Weghen ende grachten
 Hadden si alle beleghet;
 2040 Si en waren nye so ontweghet
 No in so grammen moede,
 Sint dat hem God die goede
 Ghedoghede den twifel,
 Dat si moesten metten duvel.
 2045 Wij en segghen hu nemmeere,
 Of du en wils weder keeren
 Tote onser borch van prijse;
 Daer willen wi eere bewijzen.’
 ‘Neen wi niet; wi willen varen,
 2050 Daer ons God moet bewaren’,
 Sprac die goede Sente Brandaen,
 ‘Ende Gode volen so moetti gaen.’
 Doe Brandaen orlof ghenam,
 Die bouc seit, dat hi quam
 2055 In den ellefsten morghen

- In harde grooter zorghen.
 Die wonderlike liede
 Riepen in haren bediede
 Na den helegghen Brandane
 2060 Den Gods onderdane
 Ende boden hem scat ende spijsse.
 Doe sprac die Gods wijse:
 'Huwe spijsse no huwen scat
 Die en bestaet ons plat
 2065 Ende wi en willens niet ontfaen.'
 Doe liet hi sinen kiel gaen
 Ende sciet van dien lande
 Ende voer up die zee te hande.
 Do versach Sente Brandaen
 2070 Eenen cleenen man saen.
 Die bouc seit ons dat,
 Dat hi vlootte up een blat;
 Die man was cume
 Also groot alse een dume;
 2075 In die luchter hant zijn
 So voerde hi een napkijn;
 In dandre een greffeel bloot,
 Dat ne was no bore groot;
 Daer mede was hem vele wee:
 2080 Hi stac tgreffeel in die zee
 Ende liet drupen int napkijn,
 Dien hi hadde in de hant zijn;
 Ende doe hijt vol hadde ghedaen,
 Goot hijt weder hute saen;
 2085 Aldus hi mat ende hute ghoot.
 Hoort hier wonder groot!
 Doe vraechde hem Sente Brandaen,
 Waer omme dat hijt heeft ghedaen.
 Hi sprac: 'ic mete dese zee,
 2090 Hets mi vorscepen emmermee,
 Ofte icse vul meten mach
 Tote voor den doms dach.'
 Doe sprac Brandaen die heere:
 'Du en vulmeetse nemmermeere.'
 2095 Die cleene man andwoorde up dat,
 Daer hi up dien blade zat:
 'Niet te meer dan ic vulmeten mach

- Die zee voor den doms dach
 Niet te meer moghedi bescauwen
 2100 Al dat wonder en trauwen,
 Dat God heeft laten gheweerden
 Int water ende up der eerden
 Entie di noch verholen zijn.
 Dine gheestelike kindre fijn
 2105 Die zijn thuus sonder troost;
 God, die di dicken heeft verloost,
 Bidden si dor sine ghenaden,
 Dat bi hu behoede van scaden.
 Gods inghel moete behoeden di!
 2110 Niet langher willic hu zijn bi.
 In den ellefsten daghe
 Hierna, dats gheene zaghe
 Quamen si, des seker zijt,
 In der tierchen tijt
 2115 In groter zorgghen up die zee,
 Daer hem af quam vele wee;
 Haer anxt was vele groot:
 Daer brochtse in grooter noot
 Een visch, die was vreesam,
 2120 Die jegghen hem zwemmende quam:
 Hi wilde verzwelghen haren kiel;
 Hem was zijn mont ende zijn ghiel
 Menich ghelachte wijt.
 No weder eer na der tijt
 2125 En was haren anxt so groot.
 Drie daghe hi voor hem vloot;
 Doe spyen hi hem teenen boghe,
 En si dat ons die bouc loghe;
 Den stert stac hi in den monde,
 2130 So hi alre diepst conde;
 Dat scip hi al omme bevinc;
 XIII daghe voeren si in den rinc;
 Al daerse die visch verroerde,
 Die den kiel in de zee voerde,
 2135 Also ofte hi in de wolken soude
 Ende achterwaert weder woude
 In den diepen afgronde;
 Dus voeren si langhe stonde.
 Doe vielen si in eene baerke

- 2140 Daer mede wilden si sterke
 Royen hute te lande;
 Die visch dede hem grote hande;
 Si weenden moonken ende scipman;
 Brandaen die troostese dan
- 2145 Ende seide: 'en wilt hu niet vreesen:
 God heeft ons dicwile voor desen
 Wonderlike dinc gheopenbaert;
 Als dese visch wech vaert,
 So wert die zee al stille;
- 2150 Dan hebben wi onsen wille.'
 Doe quam een scone weder;
 Die kiel stont stille, hi en ghinc weder;
 No dor zeyl no dor wint
 Hi en wilde niet gaen een twint;
- 2155 Viere hueren lach hi te dier stede;
 Die hitte hem dicken wee dede;
 Doe quam een windes stoot,
 Die kiel doe henen vloot;
 Die visch hi zanc te gronde;
- 2160 Daer verledichtse God tier stonde.
 Si voeren voort een lettel bat;
 Doe quamen si teenre stat,
 Daer twater was so dinne,
 Datsi onder hoorden daer inne
- 2165 Clocken luden ende clinghen
 Ende ooc papen zinghen;
 Si hoorden paerden neyen
 Ende ooc voghelen screyen;
 Si hoorden die honde bijlen
- 2170 Ende met hoornen ghijlen
 Ende vroylike zinghen
 Ende dansen ende springhen;
 Van mannen ende van wiven
 So horden si onlede driven.
- 2175 Doe si dit hoorden daer onder
 So hadden zifs groot wonder,
 Dat hem so bi was
 Ende si niet en saghen das.
 Die heeren bi rade ghemeene
- 2180 Worpen hute zinckel steene,
 Hoe diepe dat twater ware.

- Die steene waren zware:
 In wel corter stonde
 So waren si te gronde;
 2185 Den ancker worpen si hute daernaer;
 Dies wart hem te moede zwaer
 In den eersten valle
 Die ancker wart met allen
 Onder ghevaen ende ghebonden;
 2190 Daer hilden si langhe stonden
 Ende hadden wel groot wonder,
 Wiene hilde daer onder.
 Die meester stierman seide doe:
 'Ic en weet, wat ic best doe;
 2195 Snijdic den ancker reep ontwee,
 So en moghen wi nemmee
 Den gront der zee ghewinnen sciere.
 Helpt ons, Drochtijn, van hiere
 Dore dijnre moeder eere!
 2200 Nu en moghen wi nemmermeere
 Onser vaert ghenieten.'
 Dat zeil si neder lieten;
 Doe vraeghde Sente Brandaen
 Eenen sinen capelaen,
 2205 Die gheheeten was Noe,
 Of hi te scrivene hadde mee
 Des wonders, dat hi hadde ghesien.
 Noe sprac mettien:
 'Vader, ic hebs langhe begheven;
 2210 God danc, die bouc es vulscreven.'
 Doe sprac Sente Brandaen:
 'So willic, dat wi saen
 Desen bouc up haven
 Ende voor Sente Marien draghen,
 2215 Want wi varen te handen
 Weder tote onsen lande;
 Onse peelgrimage es vuldaen,
 Dat hopic an Gode, saen.'
 Doe dit al was ghedaen,
 2220 Ghinghen si ten zeyle saen
 Ende trockent an den maste
 Ende bondent vele vaste;
 Den ancker cabel sneden si ontwee

- Ende voeren vroylic up die zee
 2225 Ende quamen saen te hant
 Ghesont tote in haer lant.
 Den bouc nam Sente Brandaen
 Ende alle die moonken saen
 Ende ghinghen met hem scone
 2230 In den monster vrome.
 Doe quamen hem jeghen
 Vele goede Gods deghen,
 Broeders ende papen,
 Alsose God hadde ghescapen,
 2235 Ende ontvinghen die heeren
 Met wel grooter eeren.
 Dien bouc heeft hi up gheheven
 Daer dat wonder in was bescreven.
 Doe quam een inghel van Gode
 2240 Ende dede zijns heeren ghebode:
 'Sijt willecomme Brandaen!
 Dine vaert es vuldaen;
 Nu zijt up erderike
 Also langhe, als hu ghelike,
 2245 Ende alstu hier niet mee wils zijn
 So vaert ten hemele int sitten dijn.'
 Doe ghereeddi hem ghewesse
 Brandaen ende zanc een messe
 Ende doe die messe was vuldaen,
 2250 So en lettet niet lanc saen,
 Hi en staerf die heleghe heere.
 God dede hem grote eere:
 Hi zant omme sine ziele
 Den inghel Sente Michiele
 2255 Men grouf met eeren den lichame
 Daer maectemen in sinen name
 Eene kerke te waren
 Met IX scone autaren,
 Die beteekenden die IX jaer,
 2260 Dat seit die bouc over waer,
 Dat hi was in allenden
 Daer hem God wilde zenden.
 Nu biddic elken ende rade,
 Dat niemen en versmade
 2265 Brandaens avontuere,

Die hem dicke wart te zuere,
No en segghe no daer over houde
Dat loghene wesen soude,
Want het leedt bescreven in lattijne
2270 In meneghen clooster fine
Ende in menegher goeder stede,
Daer ment hout in werdicheden,
Want God toochde hem besondere
Van sinen heymeliken wondre
2275 Die Spieghele houdes ooc orconden.
Elc claghe sine zonden
Den goeden Sente Brandane
Den Gods onderdane,
Dat hi altoos ende heden
2280 Voor ons allen moete beden.
Dies en moet hi niet vergheten,
Want hi tparadijs heeft bezeten;
Dies moeten hooren Xps onse Heere
Dor siere liever moeder eere!
AMEN AMEN.